

УДК 373.5.091.64:741/744-047.84]:[373.5.015.31:76]-047.84]+[37.091.33:347.771](045)
DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-217-19-24

ГЕДЗИК Андрій Миколайович –
доктор педагогічних наук, професор, перший проректор
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4516-356X>
e-mail: hedzyk.andriy@udpu.edu.ua
МЕЛЕНТЬЄВ Ярослав Олегович –
аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0271-7943>
e-mail: yarik.melentiev@ukr.net

ПАТЕНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДІВ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ГРАФІЧНО-ТВОРЧОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МЕТОДУ ГРАФІЧНО-ХУДОЖНЬОГО КОНСТРУЮВАННЯ

Аналізуючи останні дослідження із графічно-творчої підготовки школярів привертають увагу різноманітні методики, які використовуються в процесі формування творчих компетентностей таких як, креслярські, графічні, художні.

У авторів різноманітних методик завжди виникали питання, яким чином можливо запатентувати авторську методику, тому у статті приділено увагу патентування педагогічних методів в різних країнах та в Україні

Розробка методу графічно-художнього конструювання ґрунтувалась на аналізі технологій формування творчих здібностей.

Тому виникає проблема, яким чином, відповідно до Українського патентного законодавства можливо, або не можливо запатентувати методику графічно-художнього конструювання, яка формує та підвищує творчі здібності школярів.

В процесі розробки заявки на корисну модель «Метод графічно-художнього конструювання» було розроблено обладнання у вигляді лекал та шаблонів, які являють собою «Графічно-художній конструктор» і наочно демонструють метод графічно-художнього конструювання. Цей метод ілюструється рисунками етапів використання методики.

Такий висновок було зроблено відповідно до аналізу Українського патентного законодавства, де не можливо запатентувати педагогічну методику графічно-художнього конструювання, яка формує та підвищує творчі здібності школярів, але педагогічна методика, що описана у літературних джерелах може бути об'єктом авторського права.

У статті зроблено висновок, що патентування педагогічних методів здійснювалось тільки за кордоном, а відповідно до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» педагогічний метод не може бути запатентований.

Отже заявка на корисну модель «Метод графічно-художнього конструювання» не відповідає визначенню процесу (способу) як об'єкту технології за п. 2.3.2 Правил, оскільки сукупність дій, яка зазначена у формулі корисної моделі, не спрямована на досягнення певного технічного результату.

На основі аналізу різноманітних методик нами був розроблений «Метод графічно-художнього конструювання», який може бути об'єктом авторського права описаним у літературних джерелах, на які отримано авторське свідоцтво на твір. Так в статті описаний метод навчання «Метод графічно-художнього конструювання», направлений на молодших школярів, який ілюструється рисунками етапів використання методики.

У висновках статті визначені перспективи подальших досліджень, що графічно-творча підготовка старших школярів буде проводитись винятково з використанням комп'ютера в спеціалізованому програмному забезпеченні, але лекала і шаблони як і раніше можуть використовуватись в художніх цілях, при ручній роботі із тканиною, шкірою тощо.

Ключові слова: патентування, патент, корисна модель, метод графічно-художнього конструювання, графічна підготовка, навчання, школярі.

HEDZYK Andrii Mykolaiovych –
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, First Vice-Rector
of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4516-356X>
e-mail: yarik.melentiev@ukr.net
MELENTIEV Yaroslav Olehovych –
Postgraduate Student of the Department
of Pedagogy and Educational Management
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0271-7943>
e-mail: yarik.melentiev@ukr.net

PATENTING PEDAGOGICAL METHODS AND IMPROVING GRAPHIC-CREATIVE TRAINING OF SCHOOLCHILDREN THROUGH THE METHOD OF GRAPHIC-ARTISTIC DESIGN

Analyzing recent research on the graphic-creative training of schoolchildren highlights various methods used in the development of creative competencies such as drafting, graphic, and artistic skills.

Authors of different methodologies have often faced the question of how to patent their original methods. Therefore, this article examines the patenting of pedagogical methods in different countries and in Ukraine.

The development of the graphic-artistic design method was based on an analysis of technologies for fostering creative abilities. This raises the issue of whether, according to Ukrainian patent law, the graphic-artistic design method, which enhances students' creative abilities, can or cannot be patented.

During the preparation of the utility model application for the "Graphic-Artistic Design Method," equipment in the form of templates and stencils – referred to as a "Graphic-Artistic Constructor" – was developed to visually demonstrate the method. The method is illustrated through drawings depicting the stages of its application.

Based on an analysis of Ukrainian patent legislation, it was concluded that the pedagogical method of graphic-artistic design, which enhances students' creative abilities, cannot be patented. However, a pedagogical method described in literary sources can be protected under copyright law.

The article concludes that pedagogical methods have only been patented abroad. According to the Law of Ukraine "On the Protection of Rights to Inventions and Utility Models," a pedagogical method cannot be patented. Consequently, the utility model application for the "Graphic-Artistic Design Method" does not meet the definition of a process (method) as a technological object under clause 2.3.2 of the Rules, since the set of actions described in the utility model's claims is not aimed at achieving a specific technical result.

Based on the analysis of various methods, we have developed the "Graphic-Artistic Design Method," which can be an object of copyright protection, described in literary sources and covered by a copyright certificate. The article describes the teaching method "Graphic-Artistic Design Method" aimed at younger schoolchildren, illustrated with drawings of the method's stages.

The article's conclusions outline future research prospects, indicating that the graphic-creative training of older students will be conducted exclusively using computers and specialized software. However, templates and stencils can still be used for artistic purposes in manual work with fabric, leather, etc.

Key words: patenting, patent, utility model, graphic-artistic design method, graphic training, education, schoolchildren.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Методика формування творчих здібностей школярів в процесі технологічної та графічної підготовки учнів в закладах загальної середньої освіти базується на різноманітних педагогічних технологіях, автори яких намагалися запатентувати їх. Тому виникає проблема, яким чином, відповідно до Українського патентного законодавства можливо, або не можливо запатентувати методику графічно-художнього конструювання, яка формує та підвищує творчі здібності школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи останні дослідження, нашу особливу увагу привернули методи, які використовуються в процесі формування різноманітних творчих компетентностей таких як, креслярські, графічні, художні.

Проблемами графічної підготовки школярів в загальноосвітніх закладах середньої освіти в Україні глибоко займалися такі вітчизняні вчені, як В. Буринська, А. Верхола, А. Гедзик, О. Джеджула, М. Козяр, В. Моштук, Г. Райковська, В. Сидоренко, Н. Сусла, Д. Тхоржевський, В. Чепок, З. Шаповал, Н. Щетина, М. Юсупова.

Закордонні дослідники також приділяли велику увагу проблемі формування графічної компетентності школярів. Вони розглядали графічне мистецтво як вміння створювати графічні матеріали, що розвивають творчість, просторову уяву, графічну грамотності. Про цю проблему говорили починаючи із Джон Дьюї (John Dewey), Еллен Дісана (Ellen DiSesa), Майкл Робінсон (Sir Ken Robinson), Сьюзен Райф (Susan Riley) закінчуючи сучасними зарубіжними вченими такими як, Джон Сміт, Девід Лопес, Еммі Джонсон, Лілія Васильченко, Майкл Харріс, які наполягають, що використання сучасних цифрових інструментів, та графічних програм здатні полегшити процес формування графічної компетентності.

Мета статті полягає у аналізі, технологій формування творчих здібностей та розробці методики використання методу графічно-художнього конструювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних літературних джерелах означення «спо-

сіб» є синонімами означень «метод», «технологія», часто використовується в залежності від різних контекстів. Так в контексті винахідницької діяльності та патентознавства спосіб, передбачає опис технології.

Спосіб – це дія або сукупність дій, що застосовується до матеріальних об'єктів за допомогою як мінімум одного продукту і націлених на досягнення певного технічного результату.

Для того, щоб одержати патент на спосіб, необхідно заявити дію або послідовність дій, у якій:

- дії виконуються щодо матеріальних об'єктів, наприклад, у способі рекламування використовують матеріальний об'єкт як рекламний носій;

- дії виконуються за допомогою одного продукту. Наприклад, у тому ж способі рекламування, рекламна інформація наноситься за допомогою люмінесцентної фарби;

- дії націлені на досягнення технічного результату, наприклад, збільшення рекламної площі, або забезпечення роботи способу в темний час доби.

Перш, ніж відповісти на запитання про можливість патентування бізнес-методів, необхідно розібратися в тому, що може бути об'єктом винаходу (корисної моделі).

Згідно Закону України «Про охорону прав на винаходи й корисні моделі» винахід (корисна модель) – це результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології. До речі редакція, відповідно до закону визначала винахід як технологічне (технічне) рішення, яке відповідає умовам патентоспроможності.

Об'єктом винаходу (корисної моделі) може бути:

- продукт (обладнання, речовина);
- процес (спосіб);
- нове застосування відомого продукту або процесу.

Так, наприклад, можна запатентувати хімічну сполуку, машину, двигун, спосіб виготовлення полімерної ємності, спосіб обробки металу.

Оскільки наше законодавство не дає чіткого визначення й критеріїв віднесення тих або інших об'єктів по бізнес-методам, де деякі із них близькі

до сфери бізнесу, можуть одержати патентну охорону. Наприклад, досить багато в Україні отримано патентів на способи рекламування, способи інформування споживачів.

Аналізуючи можливі об'єкти, з якими звертаються клієнти й отримані патенти в цій сфері, можна сказати, що патент можна одержати на спосіб, який має певний технічний результат, що досягається за допомогою наприклад, комп'ютера, апаратно-програмного комплексу, певних модулів обробки даних.

Крім патентування способу, також зустрічаються патенти в сфері ведення бізнесу, заявлені як системи, апаратно-програмні комплекси для ведення тих або інших видів бізнесу. Наприклад, отримані патенти на «Інформаційну систему для інформування батьків про стан навчального процесу» (так званий «sms-щоденник»), «систему для відкритого електронного бізнесу».

Уряд кожної країни прагне до максимального росту економічного потенціалу країни. Але цей економічний ріст – це наслідок не тільки праці й капіталу, але й цінностей, заснованих на знаннях і вміннях.

Наявність в Україні системи захисту об'єктів інтелектуальної власності стимулює подальші дослідження й розробки. Більше того, великі компанії зрозуміли повною мірою, що патенти – це не тільки захист, але й кращий засіб для конкурентоспроможності й збільшення вартості активів.

Так наприклад у закордонних джерелах описано ряд винаходів, що відносяться до галузі освіти, способів навчання.

Відомий метод навчання і засвоєння навчального матеріалу за патентом на винахід «Спосіб обучения и усвоения учебного материала» який дозволяє забезпечити різнобічне уявлення навчального матеріалу з повною індивідуалізацією процесу навчання при збереженні можливості діалогу і фіксації даних навчального матеріалу. Зазначене досягається тим, що навчальний матеріал передають учням блоками даних, фіксованими на групі носіїв інформації з трьохвидовим членуванням за ознаками діяльності відповідно індивідуальної, групової і еталонної, при цьому блок даних індивідуального виду представляють на носії інформації у вигляді локального мультимедійного запам'ятовуючого пристрою, блок даних групового виду представляють на носіях інформації у вигляді мережевих мультимедійних запам'ятовуючих пристроїв з можливістю доповнення надлишковими даними із загальнодоступних засобів інформації та даними обміну інформацією між членами групи учнів і учителем, а блок даних еталонного вигляду представляють на автономному носії інформації з фіксованим відображенням даних навчального курсу у візуальній формі. [3]

Відомий метод навчання і засвоєння навчального матеріалу, заснований на передачі повідомлень і обміні інформацією навчального матеріалу між учителем і групою учнів, та пристрою для навчання і засвоєння навчального матеріалу, що містить робочі місця для учнів з оснащенням для аудіовізуального відображення

інформації та засобами комунікації робочих місць учнів і вчителя «Устройство для группового обучения и контроля» [5].

Недоліком відомих методів і пристроїв є обмежені можливості по зміні кількості і змісту даних навчального матеріалу.

Однак зазначені метод і пристрій не забезпечують повною мірою індивідуалізацію навчання, ефективну рецепцію і дієвий контроль засвоєння навчального матеріалу.

Відомий спосіб навчання образотворчої діяльності, що складається з мінімальної кількості шаблонів елементів, за допомогою яких можна створювати безліч варіантів естетично виразних композицій. Так був запатентований винахід на спосіб «Способ обучения изобразительной деятельности» [4].

Найпростішим способом виготовлення графічних малюнків є лекало, який не вимагає спеціальної графічної підготовки школярів. Інструмент дозволяє відносно точно будувати ділянки таких кривих: парабола, гіпербола, різноманітні спіралі (рис. 1).

Рис. 1. Лекала.

Лекало постійної кривизни являє собою шаблон, що містить одну або більше різних кривих змінного радіусу. Лекало змінної кривизни – це звичайно сталева смуга (лінійка) з обладнанням, що змінюють її кривизну. Існують також гнучкі пластикові лекала, що дозволяють як будувати криві, так і переносити криві, наприклад для викрійки тканини. До лекал при кресленні прибігають, коли криву неможливо накреслити за допомогою циркуля й лінійки (рис. 2).

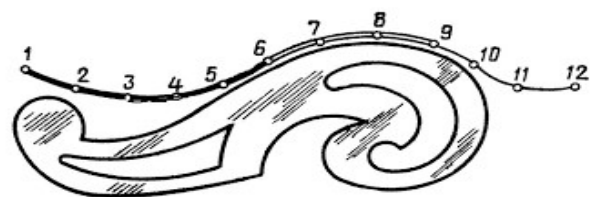

Рис. 2. Лекала для виконання креслень.

Техніка виконання креслень і малюнків за допомогою лекала доступна навіть молодшим школярам, тому розглянемо способи виготовлення графічних фігур. [6]

Незважаючи на те, що креслення, малювання і аплікація – традиційні види діяльності, за допомогою універсального пристрою (графічно-рисувальний конструктор) розробили і нові способи навчання кресленню і образотворчого мистецтва та розвитку творчих здібностей дітей різного віку і категорій (діти з порушенням інтелекту, слуху, затримкою психічного розвитку), які б поєднували різні, найбільш доступні дітям види діяльності (креслення, малювання, аплікація, конструювання, гра), що дозволяють не тільки зображувати кумедні малюнки, а й створювати власні мультфільми та креслення.

Кожна дитина хоче мати іграшку, але не кожна вміє її створити самостійно. В цьому ховається суть психолого-педагогічної проблеми подолання протиріччя (хочу-вмію). Діти – природжені винахідники і дослідники, вони люблять вигадувати, фантазувати, але втілити свою ідею в продукт ще не можуть. У них не вистачає не тільки знань і умінь, а й наполегливості (вольових зусиль) для подолання труднощів, які виникають на шляху практичного втілення ідеї. Дитина, яка не володіє елементарними знаннями і вміннями, а з обмеженими можливостями здоров'я – тим більше, не може самостійно поставити перед собою творчу задачу і вирішити її власними силами. На рис. 3. показані лекала, які дозволяють виготовляти прості графічні фігури, та компоувати сюжет.

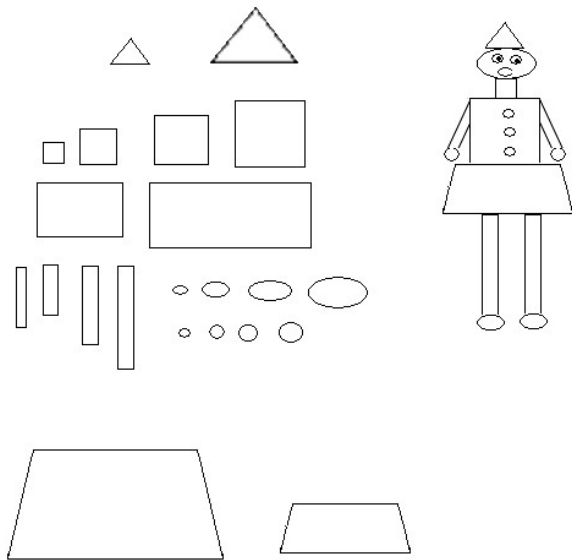

Рис. 3. Лекала які дозволяють виготовляти прості графічні фігури та компоувати сюжет.

Ці протиріччя дозволили розробити корисну модель «Графічно-художній конструктор». В основі всіх запропонованих методів (метод графічно-маніпулятивного конструювання, метод виконання повторних робіт зі зміною і удосконаленням, метод вирішення проблемних завдань, метод художнього конструювання) лежить графічно-рисувальний конструктор, що складається з декількох окремих

елементів-шаблонів, що мають різні геометричні форми та шаблони, що мають увігнуто-вигнуті бічні поверхні (див. рис. 4.), які створюють можливість зображати будь-яку криволінійну фігуру на кресленні, або створити образ якоїсь фігури тваринки яка відобразить різний настрій, як веселий, так і сумний.

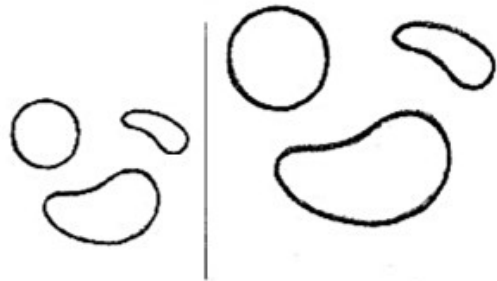

Рис.4. Елементи-шаблони.

Варіанти персонажів намальовані із використанням елементів-шаблонів, що наочно демонструють метод графічно-художнього конструювання рис. 5.

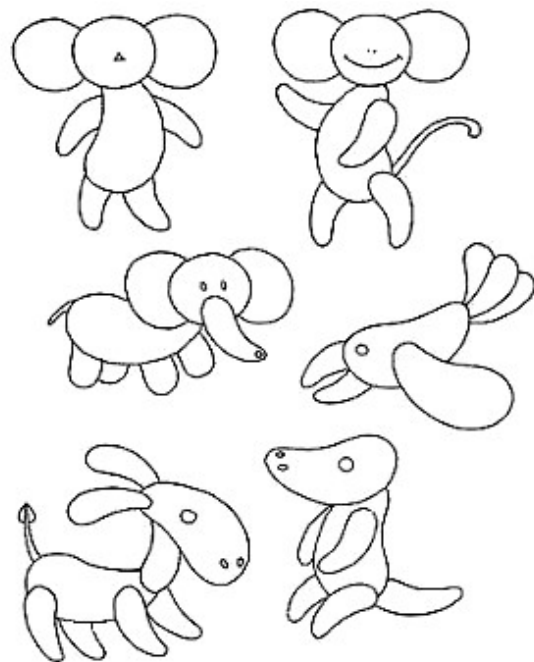

Рис. 5. Варіанти персонажів намальовані із елементів-шаблонів, що являють собою «Графічно-художній конструктор» і наочно демонструють метод графічно-художнього конструювання.

Модельовання персонажів здійснюють за допомогою шаблонів. Конструювання контурів викрійки художніх персонажів виготовляють шляхом переміщення шаблонів по поверхні паперу. Вирізують змодельовану і сконструйовану форму, переносять на заготовлений заздалегідь матеріал потрібного кольору і приклеюють. Надають персонажу закінченого вигляду шляхом нанесення окремих елементів і деталей рис. 6.

Рис. 6. Персонаж закінченого вигляду шляхом нанесення окремих елементів і деталей намальовані із елементів-шаблонів.

Простота у виготовленні і використанні конструктора дозволяє зв'язати відтворювальну працю, з творчою працею в єдиному процесі. При цьому у дитини зникає психологічний страх, тобто психологічна напруженість при виконанні завдання, вона звільняється від деяких бар'єрів, що заважають самостійно творити, моделювати задумані образи.

Але патентування педагогічних методів проводилось тільки за кордоном, а відповідно до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» педагогічний метод не може бути запатентований. Так корисна модель «Метод графічно-художнього конструювання» був відкинтий Укрпатентом відповідно до вимоги ч. 2 ст. 6 та ст. 12 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі - Закон) та «Правил складання та подання заявки на винахід та заявки на корисну модель», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 р. №22 (далі Правила), а саме: викладені у описі корисної моделі формулювання, які, на думку заявника, є технічною задачею та технічним результатом корисної моделі, а саме: «...не забезпечують повною мірою індивідуалізацію навчання, розвиток творчості учнів» та «...значному скороченні навчального часу на виготовлення технічного об'єкта учнем; надання учню творчої самостійності та ініціативи у виготовленні технічного об'єкту ...», не можна вважати технічною задачею та технічним результатом корисної моделі в значенні пп. 6.6.2 та 6.6.3 Правил.

Отже заявлений об'єкт не відповідає визначенню процесу (способу) як об'єкту технології за п. 2.3.2 Правил, оскільки сукупність дій, яка зазначена у формулі корисної моделі, не спрямована на досягнення певного технічного результату. [2]

Таким чином, у заявці на корисну модель «Метод графічно-художнього конструювання» об'єктом патентування може бути сам конструктор, а не методика його використання в процесі навчання, в такому разі корисна модель повинна мати назву «Графічно-художній конструктор».

Відповідно до проведеного аналізу нами був розроблений «Метод графічно-художнього конструювання», який не може бути запатентований, але може бути об'єктом авторського права.

Так об'єктом авторського права можуть бути:

- твори літератури і мистецтва;
- літературні твори всіх жанрів;
- драматичні і музично-драматичні твори, сценарії;
- наукові статті та монографії;

На них поширюються всі дії пов'язані із захистом авторських прав на твір, якщо він захищений авторським свідоцтвом на твір (див. рис. 7).

Отже опублікувавши та описавши свій метод у літературі та отримавши на літературний твір авторське свідоцтво, за вами закріплюється авторство та пріоритет, а також майнові і немайнові права.

Рис. 7. Авторське свідоцтво на твір.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, відповідно до Українського патентного законодавства не можливо запатентувати педагогічну методику графічно-художнього конструювання, яка формує та підвищує творчі здібності школярів, але педагогічна методика, що описана у літературних джерелах може бути об'єктом авторського права.

Описаний метод навчання направлений на молодших школярів, але на сучасному етапі для старших школярів все сучасне проектування проводиться винятково з використанням комп'ютера в спеціалізованому програмному забезпеченні (часто здатному не тільки будувати креслення й 3D-моделі, але й робити складні розрахунки, де фізичні лекала для креслення стали не потрібні), але як і раніше використовуються в художніх цілях, при ручній роботі із тканиною, шкірою тощо.

Подальші наші дослідження будуть направлені на удосконалення графічної підготовки учнівської молоді засобами сучасних комп'ютерних технологій в контексті галузі графічного дизайну.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Васенко, В. Реалізація графічної складової у формуванні проектно-технологічної компетентності учнів. HUMANITARIUM, 2020. 45 (2), С. 13-18.

2. Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» ч. 2 ст. 6 та ст. 12, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. №22 Ст. 37.

3. «Способ обучения и усвоения учебного материала» пат. 2197748 RU. G09B 5/14, G09B 5/06, G09B. № 19/00 2000127253/09; заявл. 2000.10.31; опубл. 2002.09.20., Бюл. № 2

4. «Способ обучения изобразительной деятельности» пат. 2378711 RU. G09B 11/04 (2006.01) 2008128594/12; заявл. 14.07.2008; опубл. 10.01.2010, Бюл. № 1.

5. «Устройство для группового обучения и контроля» А. С. 249105. G 09 В 19/00, заявл.28.11.1968; опубл. 18.07.1969, Бюл. № 24.

6. Лекало. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%BE> (дата звернення 01.02.2025).

REFERENCES

1. Vasenko, V. (2020). Realizatsiia hrafichnoi skladovoi u formuvanni proektno-tekhnolohichnoi kompetentnosti uchniv [Implementation of the graphic component in the formation of design and technological competence of students]. HUMANITARIUM, 45 (2), 13-18 [in Ukrainian]

2. Zakonu Ukrainy «Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli» (2001). [Law of Ukraine "On Protection of Rights to Inventions and Utility Models"]. ch. 2 st. 6 ta st. 12, zatverdzhenykh nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 22.01.2001 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 22 S. 37. [in Ukrainian]

3. «Sposob obucheniya y usvoeniya uchebnoho materyala» ["Method of teaching and assimilation of educational material"]. pat. 2197748 RU. G09B 5/14, G09B 5/06, G09B. № 19/00 2000127253/09; zaiavl. 2000.10.31; opubl. 2002.09.20., Biul. № 2

4. «Sposob obucheniya yzobrazitelnoi deiatelnosti» ["Method of teaching visual activity"]. pat. 2378711 RU. G09B 11/04 (2006.01) 2008128594/12; zaiavl. 14.07.2008; opubl. 10.01.2010, Biul. № 1.

5. «Ustroistvo dlia hruppovoho obucheniya y kontroliia» ["Device for group training and control"]. A. S. 249105. G 09 V 19/00, zaiavl.28.11.1968; opubl. 18.07.1969, Biul. № 24.

6. Lekalo. Wikipedia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%BE> (data zvernennia 09.09.2024) [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГЕДЗИК Андрій Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, перший проректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: дослідження до викладання курсу креслення в загальноосвітніх навчальних закладах.

МЕЛЕНТЬЄВ Ярослав Олегович – аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: дослідження історико-педагогічних процесів України та Великобританії.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

HEDZYK Andrii Mykolaiovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, First Vice-Rector of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: Studies on teaching the course of technical drawing in general education institutions.

MELENTIEV Yaroslav Olehovych – Postgraduate Student at the Department of Pedagogy and Educational Management Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: Studies on the historical and pedagogical processes of Ukraine and the United Kingdom.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2025 р.